

Сяброўства НОВЫЯ СТАРОНКІ

Ужо восьмы раз падчас святкавання Дня беларускага пісьменства прайшоў міжнародны круглы стол, прысвечаны абмеркаванню актуальных пытанняў супрацоўніцтва ў галіне літаратуры. Сёлета беларускія аўтары, выдаўцы, перакладчыкі ды іх калегі з Расіі, Малдовы, Таджыкістана, Казахстана, Літвы і іншых краін сабраліся ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Асноўную тэму пасяджэння вызначылі наступным чынам: «Сутучча: літаратура як люстэрка эпохі».

Адметна, што праца гэтага «круглага стала» праходзіць не толькі раз на год, падчас Свята беларускага пісьменства, — гэта фактычна бесперапынны працэс, супрацоўніцтва, вынікам якога можна назваць цэлы шэраг праектаў па выданні твораў літаратуры краін СНД на беларускай мове і наадварот — прадстаўленне беларускіх твораў за мяжой. Надзвычай важным стала прывітальнае слова ўдзельнікам «круглага стала» Кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Андрэя Кабякова. У ім, у прыватнасці, гаварылася: «Форум праходзіць у межах нацыянальнага свята — Дня беларускага пісьменства, якое займае асаблівае месца ў духоўным і культурным жыцці Беларусі. Наша дзяржава звяртае вялікую ўвагу і аказвае падтрымку развіццю айчыннай літаратуры, а таксама міжкультурнаму дыялогу і гуманітарнаму ўзаемадзеянню народаў розных краін. Слова пісьменніка, таленавітыя творы класікаў і сучасных аўтараў закліканыя аб'ядноўваць людзей на аснове маральных ідэалаў. І вельмі важна, што «круглы стол» робіць свой важкі ўнёсак ва ўзаемаўзбагачэнне нацыянальных літаратур».

Удзельнікам актыўнага абмеркавання пытанняў за «круглым сталом» стаў першы намеснік Кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр Радзькоў. Ён заўважыў:

— Без мудрасці пісьменнікаў нельга ўявіць паўнату ўспрымання жыцця. На любым гістарычным этапе развіцця грамадства патрэбна асэнсоўваць тое, што было, што мы перажываем сёння. Але найбольш складана казаць пра будучыню. Раней я думаў, што складаней за вышэйшую матэматыку не існуе нічога, але толькі цяпер зразумеў, што намнога складаней асэнсоўваць жыццё. Для гэтага трэба апускацца на глыбіню. Арганізоўваючы па даручэнні Прэзідэнта паездкі нашых пісьменнікаў па краіне, мы адчувалі, як людзі чакаюць кантакту з вамі. Бо нават самаму разумнаму чалавеку трэба параўнаць свае думкі, адчуванні з думкамі і адчуваннямі іншых. У якасці такога камертона выступае думка пісьменніка, які па вызначэнні разумны: ён філосаф і жрэц. У яго творы — не толькі інтэлектуальныя складнікі, але і эмацыянальная афарбоўка, што пераконвае чытача, дазваляе паверыць аўтарскаму слову.

Думку Аляксандра Міхайлавіча падтрымала Міністр інфармацыі краіны Лілія Ананіч:

— Мы бачым, што абмен духоўна-маральным патэнцыялам розных культур і літаратур умацоўвае духоўна-маральную прастору Беларусі, нашу нацыянальную культуру. У 2017 годзе краіна будзе адзначаць 500-годдзе кнігадрукавання, і сёння тут шмат робіцца для падтрымкі нацыянальнага кнігавыдання. Я без перабольшання падкрэсліваю не толькі дзяржаўную падтрымку, але і прэзідэнцкі патранат справы. Год кнігі даў новы імпульс да творчых праектаў, некаторыя з іх жывуць і сёння. А гэтым летам мы паспяхова правялі акцыю «Лета з добрай кнігай». У яе межах пры дзяржаўнай падтрымцы выйшла цэлая серыя выданняў, прысвечаных 70-годдзю з дня вызвалення Беларусі. Камплекты кніг былі перададзеныя ў бібліятэкі, каб дзеці маглі яшчэ раз дакрануцца да святой памяці, радкоў, напісаных пра вайну не толькі класікамі, але і сучаснымі аўтарамі. Сёлета Беларусь працягвае старшынства ў СНД, летась мы ўнеслі свой кнігавыдавецкі ўклад у тое, каб на прасторах Садружнасці з'явілася літаратура апошняга дваццацігоддзя — серыя «Сутучча сэрцаў». Каб працягваць і развіваць традыцыю, народжаны новы праект — альманах «Сутучча».

Падчас абмеркавання за «круглым сталом» уздымаліся і досыць вострыя пытанні запатрабаванасці пісьменніка ў грамадстве, маральнай адказнасці творцы і выбару ўласнага жыццёвага і творчага крэда.

— Сёння грамадства перажывае складаны час. Новыя адкрыцці прынеслі не толькі навукова-тэхнічны прагрэс, але і не вядомыя раней хваробы, тэхнагенныя катастрофы. Таму роля літаратуры надзвычай высокая, гэта не толькі крыніца ведаў, але і інструмент, што дапамагае змагацца са злом, — такое меркаванне выказаў старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалай Чаргінец. — Жыццё патрабуе ад нашых калег дабівацца змены расстаноўкі сіл, калі важнай стане не зброя, але слова. Сёння кнігі сталі менш запатрабаванымі, людзі менш чытаюць, але гэты складаны перыяд паступова праходзіць, кніга зноў набывае папулярнасць. Пра гэта сведчаць продажы кнігарняў, запатрабаванасць пісьменнікаў і павелічэнне сустрэч з аўтарамі, прэзентацый новых кніг.

Сяброўства НОВЫЯ СТАРОНКІ

Фота Касмыс Дробына

пра тое, што цяпер назіраецца зварот да традыцыйных каштоўнасцей. Паважлівае і правільнае стаўленне да іх мусіць стаць грунтам для новай садружнасці ў галіне пісьменніцкай працы.

Пра беларускія нумары часопіса «Наш сучасны» распавёў галоўны рэдактар гэтага выдання Аляксандр Казінцаў:

— Мы штогод выпускаем нумар, прысвечаны літаратуры і літаратурнаму жыццю Беларусі. Ён выходзіць у ліпені, калі Беларусь адзначае Дзень Незалежнасці. За час існавання гэтага праекта мы надрукавалі тэксты больш як сотні пісьменнікаў, грамадскіх дзеячаў. Асабліва ганарымся тым, што адмыслова для нашага часопіса артыкул напісаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. У новым нумары, што выйшаў сёлета, надрукаваны творы 25 аўтараў. І гэта не проста імёны, спіс — гэта памкненні, адкрыцці. Наш часопіс звяртае асаблівую ўвагу на творчасць маладых: без падтрымкі 20-гадовым творцам сёння надзвычай складана прабіцца да чытача.

— Павага да кнігі адчуваецца ў сучасным Таджыкістане. Калі кнігавыданне аказваецца ў цэнтры ўвагі Прэзідэнта і ўрада, то развіццё гэтай галіны адразу ўздымаецца на новы ўзровень, — распавёў сустаршыня Форуму перакладчыкаў і выдаўцоў краін СНД і Балты Ато Хамдам. — У нашай краіне сродкі на выданне кніг выдзяляюцца са спецыяльнага фонду Прэзідэнта краіны. Мы шмат увагі надаём перакладам літаратурных тэкстаў, сочым за развіццём мастацтва слова ў розных краінах. Шэсць гадоў таму я ўпершыню наведаў Мінск пасля распаду СССР і прапанаваў беларускім пісьменнікам наладзіць літаратурныя адносіны, скласці анталогію сучасных беларускіх твораў у перакладзе на таджыкскую мову. Цягам наступных гадоў мы рэалізавалі шмат паспяхоўных праектаў.

Думаецца, міжнароднае супрацоўніцтва ў сферы літаратуры дасць

Заканчэнне. Пачатак на стар. 2.

У якасці пацверджання Мікалай Іванавіч прывёў канкрэтныя лічбы. Так, сёння ў складзе СПБ — больш як 650 сяброў. Яны праводзяць ад 15 да 20 тысяч сустрэч з чытачамі на год. Саюз пісьменнікаў Беларусі мае дамовы аб супрацоўніцтве з 29 замежнымі пісьменніцкімі арганізацыямі. Дзякуючы працы ў гэтым кірунку творы нашых аўтараў перакладзены на 17 моў свету. Важны акцэнт працы — падтрымка маладых. Адмыслова для іх ладзяцца конкурсы, самым лепшым аўтарам выплачваюцца стыпендыі, СПБ знаходзіць магчымасці выдання кніг аўтараў-пачаткоўцаў.

Расійскі журналіст, пісьменнік, выдавец, грамадскі дзеяч Георгій Прахін прадоўжыў разважанне пра ролю пісьменніка ў грамадстве:

— Перад сур'ёзным аўтарам сёння стаць дзве важныя задачы. Гэта служэнне не інстынктам, але ідэалам. У тым ліку — ідэалу міру, добрасуседства. Мы мусім шукаць тое, што нас аб'ядноўвае, а не адрознівае. У той жа час трэба паказаць, чаго дасягнулі нацыянальныя літаратуры, важна служыць роднаму слову, спрыяць таму, каб яно не нівеліравалася мовамі міжнародных зносін.

— Большай за літаратуру можа быць толькі памяць народа, памяць традыцый. Сто гадоў таму пачалася Першая сусветная вайна, якая разбурыла звыклы свет, змяніла лад жыцця чалавека. На жаль, многія гэтага не заўважылі. Але творца — чалавек, які павінен адказваць за становішча ў грамадстве, калі гэтага не будзе цывілізацыя схіліцца да свайго заходу, — зазначыў пісьменнік, старшыня Федэральнай

нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Расіі» Валерый Казакоў. — Сёння назіраецца рэнесанс Усходу, аднак ён адбываецца ўнутры кожнай з культур. На жаль, гэтыя аўтары выпалі з поля рускай мовы, яны хутчэй перакладаюцца на англійскую. Нас шмат раздзяляе, але ёсць талент пісьменніка, вакол якога мы можам аб'яднацца.

Паэт, перакладчык, загадчык выдавецкага сектара Міністэрства культуры і турызму Азербайджана Чынгіз Аліаглу, які падчас «круглага стала» быў ўзнагароджаны Падзякай Міністра інфармацыі Беларусі за значны асабісты ўклад у прапаганду беларускай літаратуры ў СНД, скіраваў разважанні ў бок вызначэння ролі пісьменніка ў грамадстве, асноўных жыццёвых і творчых прыярытэтаў аўтараў:

— Мы часта кажам пра абавязкі пісьменніка, але мне слова «павінен» не заўсёды падабаецца. Ёсць прызначэнне лёсу і таленту, які чалавек мусіць выяўляць. Але можа ўзнікнуць і іншае пытанне: а што грамадства павінна творцу? Я лічу, што пісьменнік мае абавязкі перадусім перад сваім сумленнем і чалавечай годнасцю, ён мусіць адказаць ставіцца да свайго паклікання. Няварта ганарыцца талентам, гэта не заслуга асобы — зямля і кроў, якую нацыя мае ў сваіх жылах, дае табе прызначэнне. Вартаць асобы заклучаецца ў тым, з якой адказнасцю ты ставішся да таленту, ці жывеш па яго законах.

Празаік, галоўны рэдактар часопіса «Роман-газета» Юрый Казлоў на прыкладзе выдання, што ён узначальвае, паказаў, якія тэндэнцыі назіраюцца ў літаратурах. Калі раней тыраж «Роман-газеты» дасягаў чатырох мільёнаў асобнікаў, то цяпер ён зменшыўся ўсяго да 4 тысяч.

Казахская пісьменніца Райхан Мажэнікызы ўручае кнігі дырэктару Нацыянальнай бібліятэкі Раману Матульскаму.

Па меркаванні пісьменніка, гэта можа быць звязана з рэзкім скарачэннем перакладчыцкай школы. Атрымаць якасна перакладзены твор нацыянальнай літаратуры на рускую мову сёння вельмі складана. Таму варта адраджаць школу перакладу, аднавіць перакладчыцкі факультэт Літаратурнага інстытута, які калісьці быў закрыты. Больш за тое, выступоўца зазначыў, што сёння не існуе працэсу крытычнага асэнсавання кожнага новага сур'ёзнага твора літаратуры. Яго амаль цалкам падмяніла рэклама. Аднак ён лічыць справядлівай думку

вялікія перспектывы: выйграюць усе народы, павысіцца інтэлектуальны ўзровень нацый. Вельмі важна рыхтаваць маладых перакладчыкаў, якія перакладалі б творы адразу з арыгінала. Падобныя думкі выказваліся ўдзельнікамі «круглага стала». Такім чынам, нас чакае яшчэ шмат новых яркіх праектаў, адкрыццяў, захапляльных сустрэч. Прынамсі, адна адбудзецца ўжо на пачатку наступнага года, падчас Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу.

Марына ВЕСЯЛУХА